

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 637. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721240823552/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

- her anvendt i betydningen: indledende snak gør ingen skade (for den er uden virkning). – *grundig Dom (...) en lille Forelæsning*: se efterskriften s. 556f.
- 496** *lærigt*: hermed vrænges der ad oplysningstidens (18. årh.) stadig på stykkets tid livskraftige ideal, der har givet retningen navn. – *Utile dulci*: (lat.): det nyttige med det behagelige, allusion til den rom. digter Horats' litterære ideal, fremsat i hans *Ars poetica* (lat.: *Digtekunsten*, ca. 16. f.v.t.), 343: *Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci*, (lat.): Den [skribent] har vundet alle stemmer (alles bifald), der har blandet det n. med det b. – *Kjernen laste (...) ikke spise den, (...) Uparitiskhed er al vor Iver (...)* *Fruktens Førfatterinde*: se efterskriften s. 556f. – *Laug*: organisation af et bestemt (håndværker)fag. – *stift*: urimeligt i forbavsende grad.
- 497** *Nodder (...) Eet (...) Æbler (...) To*: forvanskning af udtrykket: «ét ... noget andet». – *fiin*: taktfuld, dannet. – *Æbler for Sviin*: fordrejning af gl. da. ordsprog med perler i st. f. æbler (Mau 9846 efter Matt. 7,6). – *Skose*: hånlig spydighed. – *gegen*: tilbøjelig. – *frappere*: overraske. – *Privilegier (...) strenge*: laugsvæsenet (se n.t.s. 496) og statslig erhvervsregulering betød under enevælden en skarp opdeling mellem håndværkernes forskellige fag og de handlendes forskellige brancher (varegrupper). – *Corporation*: sammenslutning af flere erhvervsgræne. – *Frukt- og Vildthandlerfaget*: jf. Madam Rar i *Aprilsnarrene*.
- 498** *Det lider med Dagen*: (lider egl.; skræner) dagen går på hæld. – *Begyn-der (...) Giver*: (bydemåder flertal) begynd, giv. – *Lutter Politik (...) sit Fag*: se efterskriften s. 556f. – *Att*: manér, kraft.
- 499** *Difficultet*: vanskelighed, genvordighed. – *Philister(nes)*: åndløs spidsborger.
- 500** *Satyren (...) springe*: satyrer (jf. n.t.s. 471) var i gr. mytologi sanselige og groteske væsener i vinguden Dionysos' følge; de bevægede sig på deres gedebukkeben i vilde spring gennem skovene. – *Caravane*: optog. – *hun løfter op*: tidens kvindekjoler/skorter var hos de højere stænder (uden for almuen) altid fodlange. – *hytter*: skærmer, passer på. – *Qviden*: sorgen, bekymringerne. – *mod*: trist. – *Iris*: i gr. mytologi regnbuens gudinde. – *syfaret Bro*: regnbuen.
- 501** *Purpur(bøger)*: se n.t.s. 476. – *Lyret(s)*: et i oldtidens Grækenland benyttet strengeinstrument med to svajede, opstående arme. – *de Himnelse*: guderne. – *følene*: giver. – *Trophæer*: sejrstegn (oftest i form af bytte, erobret fra fjenden). – *Guden, som Solvognen styrer*: Apollon, der i gr. mytologi var både solgud og gud for kunst, ikke mindst musik; han akkompagnerede med sin lyre (se n.t.s. 501) musernes (se